

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sancti Bonaventurae Episcopi Cardinalis Albanensis,
Seraph. Doctoris Ecclesiae, Speculum Disciplinae, Et
Profectus Religiosorum: Libelli ad pietatem vtilissimi**

**Bernardus <de Bessa>
Bonaventura <Heiliger>**

Antverpiæ, 1591

De disciplina in opere manuali. Cap. XXII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53148](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53148)

tamen aliquid interdum honestè relinquunt, id sibi pauperum & temperantiæ graua subtrahētes. Verùm & si quid fortè relinquere, nō tamen vt paterfamiliās ad erogandum congerere permittuntur. Pro sociis aut vix aut nunquam, maximè circa finē refectionis, panem vel aliud scindant, aut potum in scypho ponant: nisi saltem quantum ipsi soli comedere vel bibere valeant, si alij quibus hæc offerunt, nō acceptant. Nunquam pro buccella, vt dicitur, panem tunc integrum scindant, præsertim si apud socios fractum inueniant. Si scyphum communem habuerint, qui voluerit bibere, nō ampliùs de potu apponat, quàm possit bibere vna vice. Inter reliquias quæ aliquādo fiunt, inutile aliquid vel nociuum, vt quæ de nuce, ouo, castanea que proiicimus, alia que huiusmodi nullo modo relinquunt. Murilegos vel aues ad mensam non pascant: cum nec in refectorio debent sustineri. Possunt cum dictis & similia circa comestionem attendi. Veruntamen sunt nonnulla, quæ licet communiter vitiosa putentur, interdum tamen inter domesticos in spiritu charitatis sine vitio exercentur.

Peles non
permittā-
tur in re-
fectorio.

De disciplina in opere manuali.

CAP. XXII.

AD disciplinam circa exercitiū operis manualis, quod manuali opere corporaliter exercetur seruandam, necessaria est discretio, diligentia & honestas. Est habenda discretio circa opus, vt quod faciendum est, discretè fiat. Discernendum est primò, vt vtili operi necessarium, bono quoque melius, & meliori optimum præferatur. Iuuare fratrem cum indiget, multum vtique operi peculiari præponderat.

derat. Rursum celebrare volenti iuuamen subtrahere, maiorem pluribus aliis offensam esse, quis ambigit? Est enim discernendum quod opus quo tempore fiat. Nonnulla siquidem in festis diebus non fierent, quæ in profestis bene fieri possunt. Viderur in operibus distinguendum. Sunt enim exercitia quædam, quæ necessitati quotidianæ inserviunt: ut est ciborum præparatio necessariorum ad diem, utensilium coquinæ ablutio, & consimilia quæ omni tempore fieri solent. Sunt quædam alia, quæ in diem alteram differri possunt, ut est scribere in quaterno, tunicam virgis excutere, caput abluere: cæteraque alia à quibus est diebus Dominicis & festis præcipuis abstinendum, ob sacri reuerentiæ temporis. Festi namque dies, per honestum quietis otium, alij verò dies per laboris debiti exercitium honorantur. De quo Hugo: Quantum, inquit, addit decoris diebus festiuis quies vacationis, tantum ornamenti confert cæteris diebus studium boni operis: ita ut in illis quisquis noluerit esse quietus, index sit suæ vanitatis; & in istis qui non fuerit laboriosus, testis pigritiæ. Carnales siquidem mentes ne vel in illis diebus quiescant, vanitas exagitat: ne vel in istis in bono opere se exerceant, pigritia ligat. Deinde quasi concludens subiungit: Quapropter non negligenter habenda est in bono opere discretio temporum: quia sicut malum opus nullo tempore laudabile est, ita etiam bonum opus quodammodo reprehensione dignum indicatur, si tempore oportuno factum non est.] Diligentia in opere ex promptitudine operantis, & deuota fidei; operandorum executione dinoscitur. Diligentia huiusmodi promptitudo, non in opere manuum tantum, sed in conuertiuali quolibet maximè locum habet. Quicquid pertinet ad conuertiualium, id præ-

E cipue

Festi dies
ut sint
agendi.

Hugo à S
Vist. 10. 2
instit. mor.
ad nouit.
cap. 4.

cipuæ diligentia studio est agendum. Sint er-
 go præcipuè ad cõuentualia exequenda prõp-
 tissimi. Nunquam tardè ad opus Dei vel ad
 mensam occurrant. Vnde sanctus Benedictus:
 Ad horam diuini officij, mox vt auditum fue-
 rit signum, relictis omnibus quæ in manibus
 fuerint, summa cū festinatione curratur: cum
 grauitate tamen, vt non scurrilitas inueniat
 fomitem. Ergo nihil operi Dei præponatur.]
 Ad mensam autem qui per negligentiam non
 occurrerit ante versum, vt simul omnes dicant
 versum & orent, & sub vno omnes ad mensam
 accedât, qui per negligẽtiã aut vitiũ non oc-
 currerit, & sic vsq; ad secũdam vicẽ correptus
 emẽdare neglexerit, iuxta ipsius sancti decretũ
 à communis est mensæ participatione arcen-
 dus: vt solus à communi consortio sequestra-
 tus reficiatur, sua ei de vino si fuerit habiturus
 portione sublata.] Dignè quidẽ à cõmuni re-
 fectione repellitur, qui se per vitiũ à cõmuni
 oratione secludit. Absit à seruis Dei vitiosa
 huius cõsuetudinis turpitudine: vt conuentuale
 aliquod diuinũ præsertim officiũ alterius præ-
 textu cuiuslibet, tardo accessu vel citiore abs-
 cessu, propter opera dehonestent. Vt enim tar-
 dus accessus, sic ante horam recessus, sine graui
 præsumptus necessitate arguitur. Impatientis
 & vani signum est hominis, in communibus
 anticipare recessum: nec opus Dei posse in cho-
 ro vsque ad finem expectare. Si monachum,
 sancto narrante Gregorio, post completum of-
 ficiũ contiuò recedẽtem visus est dæmon
 ab oratorio retrahere, quid de his, qui nec ip-
 sius expletionem officij præstolantur? Haud
 dubium conuentualis vbilibet decorem inte-
 gritatis negligere, inexcusabile prorsus remis-
 sionis est vitium: ad vitium autem vix occasio
 deerit, si quolibet admittatur. Omnes denique
 fra-

Reg. c. 43.

Ben. reg.
cap. 43.Citò ac-
currendũ
ad com-
munitatẽ.Lib. 2. dia-
log. 6. 4.

fratres, labores non ex sola consuetudine, vt vi- osia 10, 11
 rula Effiaim docta diligere trituram, sed ex
 animi deuotione sectentur: vt in communi-
 bus sit feruoris affectio specialis. Conuentua- Vita con-
 uentualis
 angelica
 est.
 lem vitam vt sanctissimam imò angelicam, to-
 to affectu animi amplexantes, ei tam conti-
 nua quàm deuota prosecutione adhæreant.
 Quantum ad officium, mensam & alia, vix nisi
 coacti à conuentus congregatione recedant.
 Tantam Deus conuentui efficaciam contulit
 bonitatis, vt ibi augmentum suscipiat boni bo-
 nus, aut veniam mali malus. Multa in cōuen-
 tu bona præsens conferuntur, absentibus
 subtrahuntur. Saul ad conuentum psallentium 1. Reg. 20,
 10.
 prophetarum accedens, propheta efficitur: ex-
 tra conuentum factus, peruertitur. Thomas 1. Ioh. 20,
 24.
 discipulorum absens conuentui, visionis Do-
 minicæ consolatione fraudatur, quam ad col-
 legium reuersus assequitur. Discipuli pariter Act. 2, 1
 In conue-
 tu Dñs re-
 quiescit.
 congregati Spiritum sanctum accipiunt. In
 conuentu Dominus habitat & requiescit. Ibi
 deuotos quoque vberioris gratiæ pabulo refo-
 cillat: ibi quàm plures negligentia personales,
 in diuino maximè officio subrepentes, con-
 gregationis communionem suppleunt: ibi quod
 suis quisque non potest, aliorum meritis obine-
 re meretur. Cæterum licet ad maiora domus
 officia, videlicet hospitalaria, refectorij, infir-
 marie, lectionis ad mensam, & huiusmodi prin-
 cipaliter & cōtinuè fiēda, nouitios fratres assu-
 mere prouida religionis consuetudo non ha-
 bet; si tamen quando contingat eis aliquod
 huiusmodi officiorum vel ad horam committi
 ri, magna debent deuotione suscipere: & ad
 faciendum ea mansuetè, volenter, acceprabili-
 ter, integrè ac circumspectè, magnam debent
 diligentiam adhibere. Mansuetè, hoc est, sine
 murmure & displicentiæ signo. Fili (ait Sa-
 piens)

Ecli. 1, 19 piens) in mansuetudine opera tua perface.] Est
in opere bono necessaria strenua velocitas: de
Ecli. 31, 27 qua Sapiēs dicit, In operibus tuis esto velox.]

*Operandū
velociter.* Velocitas ac maturitas non remouet grauita-
tem, sed vitium tarditatis excludit. Est etiam
acceptabiliter operandum, vt quibus ministra-

Rom. 15, 30 tur, prout honestè fieri poterit, satisfiat. Opta-
bat Apostolus & orari rogabat, vt oblatio sua
fieret acceptabilis in Ierusalem sanctis. Mag-

nus profectus est ei, cuius ministerio multi læ-
ti facti Deum laudant. Integritas in opere bo-
no requiritur, vt non diminutè, non ad euasio-

nem, vel quasi ad oculum, sed perfectè vt res
exigit fiat. Circumspectio in obsequiis, prout
officiorum requirit varietas, est habenda: quod

per exemplum in vno officio melius patet. Si
quando refectorarij vicem gerant, quæ mini-

stranda fuerint tempore congruo & modo de-
bito præparata ministrent, & religiosè distri-

buant: ne in mensa defectus vel circa ministe-
rium suum minus expediens aliquod accidat,

prouisuri. Ministrentur itaque necessaria rem-
pestiuè. Turpe est si propter vnus defectum,

tota congregatio expectet. Sicut igitur omnia
siue fructus, siue sapes, sic & alia comedēti-

bus congruè apponenda, priusquam fratres ad
mensam intrauerint, prouidè apponantur. Cō-

ferendorum collatio successiua, conuentum se-
pius detinet: & id quidem impurandum negli-

*Portio sua
cuique
apponatur*

gentiæ ministrorum. Ad mensam verò quic-
quid apponitur, præparatum vt decet reficien-

tibus offeratur. Noces si dandæ fuerint, prius
frangantur. Herbæ crudæ si apponendæ fue-
rint, mudentur: & sic de aliis obseruetur. De
omnibus quæ apponuntur, sua cuique, si fieri
potest, portio singulariter tribuatur. Sunt ruri-
genæ qui nec à Prælaris discreta, vel à seniori-
bus aut extraneis forte distinguant. Communia

nia

nia maximè vt sal & aqua mensæ non desint, quæ in primis prouidus ministrator apponit. Aqua non solùm pro temperando vino, imò sepè pro aliis necessaria est in mēsa. Cochlearia quoque sunt ad omne potagium oportuna, ne cum digito piscari oporteat: & ne iuxta Hugo-^{To. 2. 174} nem in eodem iure & manus ablutionem, & ^{fit. mon.} ventris refectionem videatur quærere.] Mu-^{ad nouit.} rilegos vel aues, quæ tenentur alicubi contra araneas nullaten⁹ esse in refectorio dū fratres reficiuntur patiantur: nec enim hoc est expediens vel bene factum. Sic & in aliis circa istud vel aliud quodcūque sibi impositum officium, sint intenti. Scriptum est enim, Cuncta cum ^{2. Par. 19.} diligentia facite. Et iterum, Agite diligēter, & ^{7. ibid. 11.} erit Dominus vobiscum in bonis. Sic agētis in ^{ibid. 9.} timore Domini, fideliter & corde perfecto.] Honestas in operatione seruatur, si omnia que aguntur cum maturitate ac religiositate quadam exerceantur, & in omnibus nitor inueniatur munditiæ: hoc enim religiosum maximè decet. ^{Munditia decet religiosam.}

De disciplina in incessu.

CAP. XXIII.

DISCIPLINAM circa incessum, penes modum & discretionem in ambulando considerent. Honestus enim modus requirit, vt non impetuosis & fractis gressibus ambulent: nec erecta ceruice, non prominenti pectore, seu etiam inclinato super humerum capite, aut vagabundè pendēribus manibus: quæ omnia vel leuitatem, vel superbiam, vel remissionem, vel hypocrisim sapiunt. Debent etiam in eundo discretionē habere, ne de illorum numero censeantur, de quibus dicitur per Prophetā, Non est iudicium in gressibus eorū. ^{1. Sa. 39. 8.}